
CSEPREGI GYÖRGY

**GALLAI ATTILA SZERZŐI ESTJE AZ EGRESSY BÉNI REFORMÁTUS
MŰVÉSZETI KÖZÉPISKOLÁBAN**

Az Egressy Béni Művészeti Iskola díszterme adott otthont **Gallai Attila** szerzői estjének 2019 április 8-án, amelyben a szerző klarinétra és a szaxofonra komponált művei hangzottak el, igen változatos összeállításban. A műsorban szerepelt klarinét szextett, szaxofon-zongora kettős, szaxofon trió, és felcsendült az egyik legszebb Gallai-kompozíció is, "A Határtalan", amelyet énekhangra, zongorára és klarinétra komponált a szerző. A műsorvezető az est egyik főszereplője, **Puskás Levente** szaxofonművész volt, aki a darabok szünetében beszélgetett is a szerzővel. Gallai talán kevésbé volt közlékeny, mint azt tőle megszokhattuk. A művek azonban annál beszédesebbek voltak.

Puskás Levente és Gallai Attila

Gallai Attila kétségkívül összetett személyiség. Mint zeneszerzőt, egyfajta "tudományos megközelítés" jellemzi, sokkal inkább "zenei feltaláló" egy hegymászó illúziójával és bátorságával, mint az érzelmek embere, paradox módon viszont, mint szakmai tanulmányok szerzője, némileg az ösztönei, megérzései által vezérelt, sajátos érzékenységű publicistának látszik. Ami közös a "két Gallaiban", hogy mindenkor szembe ment a divatok diktálta fősodorral, függetlenül attól, éppen melyik eszközzel fejezte ki magát. Publikált korát meghaladó értekezéseket a fúvós (elsősorban a klarinét) játék természetéről, elősegítve a hangszerben levő még gyakorlattá nem vált lehetőségek felfedezését és kiaknázását, többek közt az Élet és Tudomány lapjain is. Zeneszerzőként a világ számos pontján mutatkozott be sikerrel, írt kamara - és szimfónius zenét, oratórikus művet.

Az est koncepciója sajátos volt. A művek technikai nehézségük szerinti sorrendben szólaltak meg, de fordított logikával: a legnehezebben játszható darabtól haladtak a legegyszerűbb felé. A komponista vagy a tanár Gallainak tulajdonítsuk a műsorszerkesztést? Mindkettőnek: tagadhatatlan, hogy szinte valamennyi darab zenei epizódjaiban ott a hol könnyebb, hol

kimondottan embert próbáló technikai elemek tudatos sorrendisége, változékonysága, technikai gyakorlat-jellege - amely mégis a zenei kompozíció vagy a mondanivaló rovására.

A műsor a **"Látomások 1. hat klarinétra"** című darabbal kezdődött. A konzervatórium növendékeiből álló sextett kitűnően interpretálta a darabot, szépen szóltak a második tétel technikai poénjai, a diákok nagyszerűen megoldották a merész glissandókat és a szólamonként megosztott, felelgetős trillákat. Az ezt követő, elégikus, már-már gyászinduló-szerű lassú tétel komor színei is igen plasztikusan jelentek meg. Nem mellesleg, **Varga István** klarinétművész-tanár dirigálta a növendék zenekart : **Szűcs Fruzsínát, Jónás Emesét, Kovács Vandát, Pócsfalvi Gergelyt, Zsuta Ákost és Ruskó Róbertet.**

Gallai Attila, Varga István és a klarinét sextett

Egy ősbemutatónak is fűltanúja lehetett a nagyérdemű: a **"Szonáta szaxofonra és zongorára"** című darabot Puskás Levente felkérésére írta a szerző. A szaxofon játékát Mocsári Emma kísérte zongorán. Itt a kíséret is tartalmazott szólisztikus nehézségű elemeket, a szerző leleményeit remek technikával oldotta meg **Mocsári Emma**. A Puskás-Mocsári duó különösen érett, összeszokott játéka közismert, ráadásul a két előadó számos karakterbeli hasonlósággal bír: gördülékenység, játékoság és valami, a kötelező profizmuson is túlmutató precízió.

Mocsári Emma - zongora és Puskás Levente - szaxofon

A "**Határtalan**" című kamarakantáta **Szabó László Dezső** versére készült, talán ez a szerző egyik legszemélyesebb műve. Vallásos áhítat, meditáció és a végtelen érintése hatja át a zenét. **Bálint Alexandra** zongorán, Varga István klarinéton kísérte **Pintér László** énekét. Ihletett, szép előadásnak lehettünk tanúi.

Pintér László - ének, Varga István - klarinét és Bálint Alexandra - zongora

Ezt követte a "**Koncerto alt szaxofonra**" (eredetileg szimfónikus zenekarra és szaxofonra írt) opus szaxofon-zongora változata. Néhány éve volt szerencsém hallani a Hubay Jenő Zeneiskola dísztermében a darab zenekari változatát a **MÁV Szimfonikusokkal, Antal Mátyás** vezényletével. Az az interpretáció egyfajta etalon is lehet a darab értelmezésével

kapcsolatban - itt, a szaxofon-zongora verzióban viszont nagyon sok szín hiányzott abból, amit az orchestra és a dirigens tudott mutatni a műről. Leginkább talán: a záró tétel harsonáinak drámaisága . Vanan abban valami, hogy Gallai kitűnő szerzői kvalitását, drámaiságát és elmélyültségét legszuggesztívabban komplett zenekari apparátus révén képes közvetíteni, ez azonban lehet, némileg elvonja a figyelmet a szaxofon embert próbáló produkciójáról. (Gondoljunk **Ligeti** zongoraversenyére: a mindvégig nehéz zongoraszólomat szinte nem is halljuk a zenekar tobzódó színeitől, az ütősök gesztusaitól.) A Gallai-darab duó változatának előnye, hogy mindvégig a szólistára kell figyelniük - esetünkben Puskás Leventére -, aki újfent lenyűgözte a hallhatóságot könnyed virtuozitásával. Kétségtelen, hogy Puskás Levente játéka megérne egy önálló tanulmányt. Az ezt követő "**Diverimento három szaxofonra**" első tételének emblemikus, felfelé ívelő futamai jelentették az est egyik hangulati csúcspontját, az életöröm, a játék és valamiféle sajátos pátosz formájában is. A műsor legfényesebb pillanatainak egyike volt, amikor megszólalt a három szaxofon **Patócs Dominik, Tácsik Hunor és Kopcsek László** kezében.

A szaxofon trió: Patócs Dominik, Tácsik Hunor és Kopcsek László

"A sláger természetrajza". Sokan felrójják a kortárs szerzőknek, hogy olyan darabokat írnak, amiket nem lehet "az utcán fütyülni". Mit jelent ez? A kortárs muzsika - a nagyközönség számára - megjegyezhetetlen epizódok egymásutánjából áll. Itt egy másik univerzumba léptünk: elkerülhetetlen, hogy bepillantsunk a sláger természetrajzába. A sláger megjegyezhető muzsikát jelent, olyasvalamit, ami kellemes és egyszerűen azonosítható jelet hagy az elménkben. Ez az élmény többször is visszahívható, mert az elménk képes megerőltetés nélkül újra meg újra rekonstruálni egy téma vagy motívum geometriáját, hogy az "pavlovi" módon újra felidézze bennünk a korábban vele azonosított kellemes élményt. Az a különös, hogy amikor Gallai "Divertimentójának" első hangjai felhangzottak, azonnal felismertem a darabot, noha korábban csak egyszer hallottam - arra is pontosan emlékeztem,

mikor, hol és milyen körülmények között . Kortárs sláger ? Nem mondanám. Valamitől azonban jellegzetes a téma, pedig klasszikus értelemben vett bel canto dallamformálásról nincs benne szó. Kellemes volt ? Kifejezetten, ha nem is abban az értelemben, ahogyan ezt mondjuk Mozart muzsikájára mondjuk, inkább a "Transtndental études" **Lisztjére**, még inkább a "Kreutzersonate" **Beethovenjére**.

(Lényegesebb kérdés, hogyan ismerünk fel egy emblémát? Egyáltalán, milyen a szellemes embléma? Lényegretörő, rajzos és egyszerű, azonnal eszünkbe jut róla, mi a jelentése. Amikor arról beszélünk, hogy "nem írnak füttyülhető dallamokat", valószínűleg arra gondolunk, hogy nem látjuk az emblémát a kompozícióban. Innen nézve módosítani kell az álláspontunkat. A "Divertimento" komolyzenei sláger, még akkor is, ha nem a dallam alakját jegyezzük meg, hanem valami más emblemátikusát viszünk magunkkal belőle.)

Az estet a "**Humoreszkek 1. hat klarinétra**" zárta. Ismét a diákokból alakult klarinét-szextett állt a színpadra. Az utolsó tétel indulószerű, különösen ritmikailag egyszerű megoldásaival zárult a remekül felépített tematika, amely a bonyolulttól vezette a hallgatókat az egyre egyszerűbb zenei megoldások felé.

A zeneszerző Gallai munkásságából éppúgy gazdag merítést kínált az est, mint a "racionalista Gallaiéből" : a számos szakmai cikk szerzőjeként is jegyzett művész - a fafúvós játék trükkjeit és szakmai tanulságait összegző - sajátos enciklopédiájaként is tekinthetünk az előadásra. Ennek a kettős életműnek igen szerencsés tallózása valósult meg a koncerten : az alkotó személyes mondanivalója, helyenként megrendítően személyes üzenete szólalt meg azzal az igénnyel, hogy az évtizedek alatt felismert és rendszerezett technikai tanulságokat is tovább adja.

Bízom benne, ez a koncert is hozzájárult, hogy a kivételesen gazdag, több szempontból is megkerülhetetlen Gallai-életmű elismertsége, rangja végre a megfelelő helyre kerüljön a hazai zenei életben.

Puskás Levente és Gallai Attila az ifjú klarinétosokkal

Az est közreműködői:

Gallai Attila zeneszerző, klarinétművész-tanár 1943-ban született Győrben. Hangszeres zenészként igen korán és rendhagyó módon debütált: tinennégy éves korától már mint katonazenész dolgozott. Később a Zeneakadémián mint klarinétművész-tanár szerzett diplomát. 1970-től több mint két évtizeden keresztül a MÁV Szimfonikus zenekar tagja. 1979-ben főiskolai katedrát kapott : a Szegedi Zenetanárképző Főiskola tanára. Az Alkotó Muzsikuskok Társaságának alapító elnöke. Zeneszerzés tanára Kistétényi Melinda volt. Kamarazenei, zenekari és oratórikus műveket komponál. Egy műve 1978-ban Rómában "Primo segnalato" diplomát szerzett. Művei több kiadónál is megjelentek nyomtatásban. "Solosonata" című szerzői CD-jén tíz kamaramű hallható. Zenei íróként számos tanulmány szerzője, jelentősebbek: "A klarinétzene alapjai", továbbá a "Híd etűdök" - meghatározó fontosságú munkák a hazai klarinétzene fejlődése szempontjából. Publikációi többek között a "Parlando", az "Élet és tudomány" lapjain jelentek meg.

Puskás Levente szaxofonművész A Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézet és a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar, valamint a budapesti Egressy Béni Zeneművészeti Szakközépiskola szaxofontanára, a Budapest Saxophone Quartet altszaxofonosa. 1998-ban szerzett klarinétművészi diplomát a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen, ahol Dittrich Tibor növendéke volt. 2001-2004 között a párizsi Conservatoire-on Hadady László növendéke, 2006-ban pedig szaxofontanári diplomát szerzett a Conservatoire National de Musique et de Dance de Montreuil főiskolán Jean-Pierre Bariglioli növendékeként. A Budapest Saxofon Quartettel számtalan országban koncertezett (Németország, Ausztria, Franciaország, Olaszország, Japán, USA, stb.). 2001 óta a világ vezető szaxofongyártó cégének (SELMER) reklámembere. SELMER Serie III -as altszaxofonon játszik. Kétszeres Artisjus-díjas művész.

Varga István klarinétművész 1975 és 1981 között a Zeneakadémia klarinét szakán folytatott tanulmányokat, majd a Rimszkij-Korszakov Konzervatórium hallgatója (1982-1983). 1978-tól az Állami Hangversenyzenekar első klarinétosa. Jelentősebb felvételei között találjuk Harold Truscott: Klarinét szonátáját. Játszott a Budapest klarinétegyüttesben és az Új Budapesti Fúvósötösben is.

Vendégtanárként több országba kapott meghívást: Oroszország, USA, Új Zéland, Japán. Díjai, kitüntetései: 1980: Markneukirchen, 1986: Prágai Tavasz, 1984: Markneukirchen, továbbá: Bartók-Pásztory díj, Artisjus díj

Pintér László – énekművész Kapuvárott, Győr-Moson-Sopron megye kisvárosában született. Meghatározó élményt jelentett számára, hogy egészen fiatalon, a Győri Nemzeti Színház énekkarának tagjaként egy színpadon állhatott Placido Domingóval. ("...Az ember, aki miatt énekes lettem...") Ugyanitt, a Győri nemzeti Színházban többek között Verdi: Traviátájának egyik szerepét (Jozeph) is alakítja. Jelenleg Budapesten él. A klasszikusok mellett szívesen énekel mást, aminek szellemiségével azonosulni tud, így Gallai kompozícióját.

Mocsári Emma zongoraművész a Kammerton duó tagja, klasszikus repertoárja mellett számos kortárs kompozíció hiteles tolmácsolója.

A Vienna Conservatorium - Egressy Béni Református Középiskola - és a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola óraadó tanára. Edőcs Tamás fuvolaművésszel közösen zeneszerzőként is tevékenykedik, többek között televíziós kísérőzenék komponálása fűződik a nevéhez. Magyar játékfilmek zenés jeleneteinek szereplőjeként is láthattuk.

Bálint Alexandra zongoraművész a Kroó György Zene- és Képzőművészeti Iskola, illetve a budaörsi Leopold Mozart Zeneiskola tanára. Klasszikus repertoárja mellett kortárs darabok megszólaltatója, számos alkalommal játszott többek között az Alkotó Muzsikások Társasága összművészeti csoport zeneszerző tagjainak műveit is. Jelentős pedagógiai működése mellett kamarazeneszként és szólistaként is tevékenykedik. Tekintélyes mennyiségű kortárs zenei művet interpretált.

Továbbá: az Egressy Béni Református Középiskola tanulói: **Szűcs Fruzsina, Jónás Emese, Kovács Vanda, Pócsfalvi Gergely, Zsuta Ákos, Ruskó Róbert** - klarinét, **Patócs Dominik, Tácsik Hunor, Kopcsek László** - szaxofon

A szerzőről

Zeneszerző, képzőművész, publicista